

N:o 18.

Ank. till Riksd. kansli den 17 februari 1903, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 1, 11, 23 och 50 §§ i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet.

Genom proposition, n:o 18, af den 31 december nästlidet år, hvilken blifvit af båda kamrarne till lagutskottet hänvisad, har Kungl. Maj:t, under återopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse af 1, 11, 23 och 50 §§ i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet.

Häri genom förordnas, att 1, 11, 23 och 50 §§ i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Förening för ekonomisk verksamhet med syfte
att åt medlemmarne anskaffa lifsmedel eller andra förnödenheter, eller
att afsätta alster af medlemmarnes verksamhet, eller
att bereda bostäder åt medlemmarne, eller
att på annat därmed jämförligt sätt främja medlemmarnes intressen,
må, där den består af minst fem medlemmar samt i enlighet med denna lag antagit stadgar och utsett styrelse, kunna, på sätt nedan sägs, varda registrerad.

Ej må den omständigheten, att förenings medlemmar, uteslutande eller till en del, utgöras af bolag, föreningar, kommuner eller andra samfälligheter, vara hinder mot föreningens registrering.

11 §.

Afgång ur förening skall anses äga rum vid den tid för räkenskapsafslutning, som infaller näst efter en månad, sedan medlemmen uppsagt sig till utträde, uteslutits eller afidit, eller annan omständighet, som föranlett afgången, inträffat.

Medlem, som blifvit, efter ty i 9 § sägs, ur föreningen utesluten, vare genast förlustig rättigheten att deltaga i öfverläggningar och beslut om föreningens angelägenheter.

23 §.

Förening skall företrädas af en styrelse, bestående af en eller flere ledamöter. Styrelseledamot skall vara medlem i föreningen; dock må, där bolag eller annan samfällighet är medlem i föreningen, ledamot af den samfällighets styrelse eller, om sådan styrelse ej finnes, delägare i samfälligheten vara ledamot af föreningens styrelse.

Ledamot af styrelsen skall vara i Sverige bosatt svensk eller norsk undersåte.

Val af styrelseledamot må ej afse längre tid än två år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å sammanträde från uppdraget skiljas.

Ändring i styrelsens sammansättning skall ofördröjligen för registrering anmälas.

50 §.

Om medlems inträde i föreningen eller afgång därur skall styrelsen ofördröjligen göra anmälan för registrering.

Vid anmälan om inträde eller om afgång på grund af uppsägning skola fogas bägge exemplaren af den om inträdet eller afgången gjorda framställning; det ena exemplaret skall, försedt med bevis om registreringen, till styrelsen återställas. Vid anmälan om inträde skall ock fogas protokollsutdrag om beslut, hvarigenom inträdesansökning bifallits.

Är afgången föranledd af medlems död eller af hans uteslutande ur föreningen, efter ty i 9 § sägs, skall anmälan vara åtföljd, i förra fallet, af vederbörlig dödsattest och, i det senare, af protokollsutdrag om det beslut, som angående medlemmens uteslutande fattats. Skedde afgången på grund af annat förhållande, skall vid anmälan fogas handling, hvarigenom förhållandet styrkes.

Anmälan, hvarom nu är sagdt, må kunna göras af inträdande eller afgående medlem eller hans rättsinnehafvare.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1904 och äga tillämpning jämväl å då bestående föreningar; dock skola rättigheter och skyldigheter, som dessförinnan uppkommit, bedömas efter äldre lag.

Efter verkställd granskning af det i propositionen innefattade lagförslaget får lagutskottet hemställa,

att förevarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 16 februari 1903.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservationer:

af herr friherre *Bonde*, med hvilken herr *A. Olsson* i hufvudsak instämt:

»I likhet med hvad som vid lagförslagets granskning inom högsta domstolen uttalades, anser jag otvetydigt, att den ifrågavarande lagen ursprungligen uteslutande tillkommit för att bereda en viss trygghet åt af enskilde personer gjorda sammanslutningar för beredande af ömse-sidiga fördelar i ekonomiskt afseende, och att således hela lagens karaktär förändras genom de tillägg, som nu blifvit föreslagna, hvilka, om de också ej kunna förorsaka särskilda olägenheter, dock kunna misstydas. Ej heller finner jag dem vara af behofvet påkallade, ty det förtydligande, man önskat, torde endast hafva afsett att möjliggöra sammanslutning af enligt lagen bildade föreningar till större sådana af samma natur. Den anmärkningen, att äfven bolag och andra samhälligheter skulle kunna vara af behof utaf de fördelar, en ekonomisk förening erbjuder, finner jag ej förtjäna afseende, emedan alltid för dylika finnes möjlighet att genom en eller flere af sina medlemmar eller styrelseledamöter däraf komma i åtnjutande. Af dessa skäl har jag ej kunnat biträda utskottets mening, utan anser, att utskottet hade bort föreslå Riksdagen att med förklarande, att ifrågavarande proposition icke kunnat i oförändradt skick bifallas, för sin del antaga följande

Lag

om ändrad lydelse af 1, 11, 23 och 50 §§ i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet.

Häri genom förordnas, att 1, 11, 23 och 50 §§ i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Förening för ekonomisk verksamhet med syfte

att åt medlemmarne anskaffa lifsmedel eller andra förnödenheter, eller

att afsätta alster af medlemmarnes verksamhet, eller

att bereda bostäder åt medlemmarne, eller att på annat därmed jämförligt sätt främja medlemmarnes intressen, må, där den består af minst fem medlemmar samt i enlighet med denna lag antagit stadgar och utsett styrelse, kunna, på sätt nedan sägs, vara registrerad.

Hvad ofvan i denna § är stadgadt om förening, som har till syfte att på där afsedda sätt främja medlemmarnes intressen, skall ock gälla om förening, som utgör en af sådana föreningar bildad samfällighet med syfte att befördra dessa föreningars verksamhet.

11 §.

Afgång ur förening skall anses äga rum vid den tid för räkenskapsafslutning, som infaller näst efter en månad, sedan medlemmen uppsagt sig till utträde, uteslutits eller afidit, eller annan omständighet, som föranledt afgången, inträffat.

Medlem, som blifvit, efter ty i 9 § sägs, ur föreningen utesluten, vare genast förlustig rättigheten att deltaga i öfverläggningar och beslut om föreningens angelägenheter.

23 §.

Förening skall företrädas af en styrelse, bestående af en eller flere ledamöter. Styrelseledamot skall vara medlem i föreningen; *är annan förening medlem i föreningen, må dock jämväl ledamot af dess styrelse vara ledamot af föreningens styrelse.*

Ledamot af styrelsen skall vara i Sverige bosatt svensk eller norsk undersåte.

Val af styrelseledamot må ej afse längre tid än två år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å sammanträde från uppdraget skiljas.

Ändring i styrelsens sammansättning skall ofördröjligen för registrering anmälas.

50 §.

Om medlems inträde i föreningen eller afgång därur skall styrelsen ofördröjligen göra anmälan för registrering.

Vid anmälan om inträde eller om afgång på grund af uppsägning skola fogas bägge exemplaren af den om inträdet eller afgången gjorda

framställning; det ena exemplaret skall, försedt med bevis om registrering, till styrelsen återställas. Vid anmälan om inträde skall ock fogas protokollsutdrag om beslut, hvarigenom inträdesansökning bifallits.

Är afgången föranledd af medlems död eller af hans uteslutande ur föreningen, efter ty i 9 § sägs, skall anmälan vara åtföljd, i förra fallet, af vederbörlig dödsattest och, i det senare, af protokollsutdrag om det beslut, som angående medlemmens uteslutande fattats. Skedde afgången på grund af annat förhållande, skall vid anmälan fogas handling, hvarigenom förhållandet styrkes.

Anmälan, hvarom nu är sagdt, må kunna göras af inträdande eller afgående medlem eller hans rättsinnehafvare.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1904 och äga tillämpning jämväl å då bestående föreningar; dock skola rättigheter och skyldigheter, som dessförinnan uppkommit, bedömas efter äldre lag.»

af herr *Lindhagen*, med hvilken herrar *Zetterstrand* och *Pettersson* instämt:

»Förarbetena till lagen om registrerade ekonomiska föreningar utvisa oomtvistligt, att lagens ändamål varit att stödja de mera obemedlades kooperativa sträfvanden och att man därför också tänkt sig endast fysiska personer såsom medlemmar i dylik förening. Detta framlyser jämväl ur formuleringen af många ställen i lagtexten.

Erfarenheten har sedan visat, att för tillgodoseende af förenämnda sträfvanden kräfves möjlighet för dylika föreningar att sammansluta sig i centralförbund, som äfven kunna registreras såsom ekonomiska föreningar, hvilket lagen ansetts icke medgifva.

Den kungl. propositionen har tillkommit för att afhjälpa denna brist i lagen. Men det befinnes nu, att den för sådant ändamål föreslagna ändringen i lagen afser att, utom föreningar, jämväl bolag, kommuner eller andra samfälligheter skola kunna vara medlemmar i en förening. Och det upplyses, att detta stadgande föranledts af det ganska öfverraskande förhållandet, att aktiebolag, handelsbolag och andra dylika

samfälligheter ingalunda sällan redan tillåtits att ingå såsom medlemmar i registrerade föreningar, hvilket äfven skulle kunna försvaras på den teoretiska grunden, att sådana samfälligheter till skillnad från föreningar äga själfständiga ekonomiska intressen.

Det spörsmålet framställer sig då först, huruvida föreningarna i afseende å kreditbasis, förhållandet till tredje man och andra konstitutiva ämnen af lagen byggts på sådana grundvalar, att på dessa kan med trygghet uppföras äfven den nu ifrågasatta nya och obegränsadt vidtutsväfvande byggnaden. Man frågar sig vidare, i hvilken omfattning och för hvilka ändamål bolag redan ingått såsom medlemmar i föreningar, i hvad mån detta betingats af förhållandena och svårigheter för dessa bolag att använda bolagsformen för sammanslutningar, och hvilken rättslig nödvändighet att fortgå på denna väg kan förefinnas i följd af det fullbordade faktum, att lagens ursprungliga mening redan åsidosatts på grund af lagstiftarnes bristande uppmärksamhet för ämnets praktiska sidor. Och man undrar slutligen, huruvida de sammanslutningar, som sålunda möjliggöras i nya syften, till äfventyrs kunna välja ändamål eller utveckla en verksamhet, som är till skada för det allmänna.

Alla dessa spörsmål lämnas i den kungl. propositionen utan svar. Kungl. Maj:t har på högsta domstolens dock ganska sväfvande förord, sannolikt utan närmare öfvervägande af desamma, gifvit sig in på den ifrågavarande nyheten i föreningslagstiftningen.

Oaktadt det outredda skick, hvari ärendet sålunda föreligger, läser det dock knappast gifvas någon annan utväg än att antaga förslaget i förhoppning, att det ej skall medföra några större olägenheter.

Önskeligast hade visserligen varit att för närvarande inskränka lagändringen till medgifvande för föreningar att vara medlem i annan förening. I detta afseende är nämligen behofvet utredt, författningens ursprungliga ändamål kommer därigenom endast bättre till sin rätt, och inga särskilda äfventyrligheter äro att befara.

Men att sålunda utesluta bolag möter en beständ svårighet i följd af den omständigheten, att bolag redan, och detta kanske i stor utsträckning, ingått såsom medlemmar i föreningar. Möjlighet förefinnes också, att detta fortfarande är ett verkligt behof för sådana mindre bolag, hvilka i likhet med föreningar arbeta i kooperativt syfte. Och om man ej må obetingadt lita på försäkringarna om, att föreningens formen icke lämpar sig för större bolags sammanslutningar till truster med äfventyrliga uppgifter, så måste å andra sidan medgifvas, att dylika sammanslutningar lika väl kunna komma till stånd på andra sätt.

Ännu mindre låter det sig försvara att förkasta hela lagen eller äfventyra, att den faller, helst någon utsikt, att den snart kan återkomma i ett bättre utredt skick, af flera skäl är uteslutet. Därigenom skulle man åsidosätta ett verkligt trängande behof, och detta blott för betänkligheter, hvilka icke med visshet kunna påstås hafva någon verklig grund.

Jag anser således, att man är nödd och tvungen att antaga Kungl. Maj:ts förslag, och instämmer af detta skäl i utskottets hemställan.»

Herr *Styrlander* har begärt få antecknad, att han icke deltagit i ärendets slutliga behandling inom utskottet.
